

BOŞANMA VE AYRILIĞIN
TANINMASI HAKKINDA SÖZLEŞME

Bu sözleşmeyi imza eden Devletler birbirlerinin ülkelerinde ^{elde edilmiş} alınmış boşanma ve ayrılıkların karşılıklı olarak tanınmasını kolaylaştırmak isteği ile bu konuda bir sözleşme yapmaya karar vermişler ve aşağıdaki hükümler üzerinde anlaşmaya varmışlardır.

MADDE 1- İşbu Sözleşme, bir âkit Devlette adli veya resmen tanınan diğer bir usul uyarınca elde edilmiş ve bu Devlette hukuki sonuç doğurmuş boşanma ve ayrılıkların diğer bir âkit Devlette de tanınmasına uygulanır.

Bu Sözleşme, kusura ilişkin hükümlerle verilmiş bulunan boşanma veya ayrılık kararlarındaki tedbirlere, özellikle çocukların muhafazası ile boşanma ve ayrılığın mali hükümlerine ilişkin yan sonuçlarına uygulanmaz.

MADDE 2- Bu boşanma ve ayrılıklar işbu Sözleşmenin diğer hükümleri saklı kalmak kaydı ile dava tarihinde boşanma ve ayrılık kararının verildiği Devlette (Bundan sonra "Menşe Devlet" olarak isimlendirilecektir.) aşağıdaki koşullardan birinin mevcut olması halinde diğer bütün âkit Devletlerde tanınır.

- 1) Davalı orada sürekli oturmuş ise; veya
- 2) Davacı orada sürekli oturmuş ve ayrıca aşağıdaki şartlardan biri gerçekleşmiş ise,
 - a) Bu sürekli oturma hali dava tarihinden hemen önce en aşağı bir yıl sürmüş ise,
 - b) Eşler orada son defa birlikte sürekli olarak oturmuşlarsa; veya,
- 3) İki eş de bu Devletin vatandaşı iseler; veya,
- 4) Davacı bu Devletin vatandaşı ve ayrıca aşağıdaki şartlardan birisi gerçekleşmiş ise,
 - a) Davacı orada sürekli oturmuşsa; veya,
 - b) Davacı dava tarihinden önceki iki yıl içinde en az kesintisiz bir yıl süre ile sürekli olarak orada oturmuş ise; veya,
- 5) Boşanmada, davacının bu devletin vatandaşı olması halinde ayrıca aşağıdaki iki şart gerçekleşmiş ise;

- a) Dava tarihinde davacı bu ülkede bulunuyor idiyse ve,
- b) Eşler, son olarak dava tarihinde, kanunu boşanmayı tanımayan bir Devlet ülkesinde sürekli olarak birlikte oturmuşlarsa.

MADDE 3- Boşanma ve ^{ya} ayrılık konusunda yetki Menşe devlet-te ikametgah esasına dayanıyor ise, ikinci madde de söz konusu "sürekli oturma deyiminden" bu Devlette kabul edildiği anlamda ikametgah deyimi anlamı anlaşılmalıdır.

Ancak, yukarıdaki fıkra hükmü, hukuken kocasının ikametgahına bağlı olması halinde, karının ikametgahına uygulanmaz.

MADDE 4- Eğer bir karşı dava açılmış ise, dava veya karşı dava üzerine hükmedilen boşanma ve ^{ya} ayrılık, bunlardan birinin veya diğerinin 2 inci veya 3 üncü madde koşullarına uygun olması halinde tanınır.

MADDE 5- Bu sözleşme hükümlerine uyan bir ayrılık, Menşe Devlette boşanmaya çevrilmişse, boşanma talebi sırasında 2 veya 3 üncü madde de öngörülen şartların henüz gerçekleşmemiş olduğu sebebiyle boşanmanın tanınması reddedilemez.

MADDE 6- Davalının duruşmada hazır bulunmuş olması halinde, boşanma veya ayrılığın tanınması istenen Devlet makamları, yargı yetkisinin üzerine dayandığı maddi bulgularla bağlı olacaklardır.

Boşanma veya ayrılığın tanınması;

a) Tanınmanın istendiği Devletin iç mevzuatı, duruma göre, aynı sebeplerle boşanma ve ayrılığa imkan vermediği; veya

b) Bu devletin Uluslararası Özel Hukuk kurallarına göre uygulanması gereken yasadan başka bir yasa uygulanmış olduğu, ileri sürülerek reddedilemez.

İşbu Sözleşmenin diğer hükümlerinin uygulanması için gerekli olacak hususlar hariç, boşanma veya ayrılığın tanınmasının istendiği devletin yetkili makamları, kararı hiçbir surette esas bakımından inceleyemezler.

MADDE 7- Her âkit Devlet boşanma kararının verildiği sırada her ikiside münhasıran, yasaları boşanmayı kabul etmeyen bir

Devletin vatandaşı olan eşler arasındaki boşanmayı tanımayı reddedebilir.

MADDE 8- Bütün koşullar gözönüne alındığında boşanma veya ayrılık davasında davalının haberdar olması için gerekli girişimler yapılmamış ise, veya davalıya haklarını yeteri kadar savunma olanağı verilmemiş ise, boşanma veya ayrılığın tanınması reddedilebilir.

MADDE 9- Her âkit Devlet, gerek tanınmanın istendiği Devlette verilmiş, gerekse bu Devlette tanınmış olan veya tanınma için gerekli koşulları taşıyan ve esas konusu eşlerin evlilik durumuna ilişkin önceki bir kararla bağdaşmayan bir boşanma veya ayrılığın tanınmasını reddedebilir.

MADDE 10- Her âkit Devlet, kendi kamu düzenine açıkça aykırı olduğu takdirde boşanma veya ayrılığın tanınmasını reddedebilir.

MADDE 11- Bu Sözleşmenin uygulanması sonucunda bir boşanmayı tanımakla yükümlü olan bir Devlet, eşlerden birinin veya diğerinin yeniden evlenmesini, bu boşanmayı başka bir Devletin kanununun tanımadığı gerekçesiyle engelliyemez.

MADDE 12- Eşlerden birinin veya diğerinin evlilik durumu bir başka âkit Devlette dava konusu ise; her türlü ayrılma ve boşanma davası her âkit devlette ertelenebilir.

MADDE 13- Boşanma ve ayrılma konularında çeşitli ülke birimlerinde uygulanabilen iki ve daha fazla hukuk sistemini kabul eden âkit devletlerde elde edilmiş veya tanınması istenmiş boşanma ve ayrılıklarda:

1) Menşe Devlet Kanununa yapılan her atıftan boşanma veya ayrılığın elde edildiği ülke kanunu,

2) Tanıyan Devlet Yasasına yapılan her atıftan ise Hâkimin kanunu ve;

3) Menşe Devlet'te ikametgah ve meskene yapılan her atıftan da; boşanma veya ayrılığın elde edildiği ülkedeki ikametgah

veya mesken

Anlaşılır.

MADDE 14- Boşanma ve ayrılık konularında çeşitli ülke birimlerinde uygulanabilen iki veya daha fazla hukuk sistemini kabul eden Menşe Devlette 2 inci ve 3 üncü maddelerin uygulanması bakımından:

1) Eşlerden her ikisinin de sürekli oturdukları yere bakılmaksızın, boşanma veya ayrılığın elde edilmiş olduğu ülke biriminin bağlı olduğu Devlet vatandaşı olmaları halinde ikinci maddenin 3 üncü bendi,

2) Davacının boşanma veya ayrılığın elde edildiği ülke biriminin bağlı olduğu Devlet vatandaşı olması halinde 2 inci maddenin 4 ve 5 inci bendleri,

Uygulanır.

MADDE 15- Boşanma veya ayrılık konularında değişik kategori deki kimselere uygulanabilen iki veya daha çok hukuk sistemi olan bir âkit Devlet ile ilgili olarak, bu Devlet'in yasasına yapılan herhangi bir atıftan, bu Devletin hukuku tarafından belirlenen hukuk sistemi anlaşılır.

MADDE 16- İşbu Sözleşmenin uygulanması için, menşe veya tanınma devletleri dışında âkit olsun olmasın, boşanma veya ayrılık konusunda kişilere yahut bölgelere göre değişen iki veya daha çok hukuk sistemine sahip bir devletin kanunu dikkate alınmak gerektiği takdirde, bu devletin hukuku tarafından tayin edilen hukuk sistemine başvurulur.

MADDE 17- İşbu Sözleşme, âkit bir devlette, yabancı ülkeler de elde edilmiş boşanma ve ayrılıkların tanınması bakımından daha elverişli hukuk kurallarının uygulanmasına engel teşkil etmez.

MADDE 18- İşbu Sözleşme, bir veya daha çok âkit devletin taraf olduğu veya olacağı ve işbu Sözleşme tarafından düzenlenen konular hakkında hüküm ihtiva eden diğer sözleşmelerin uygulanmasını engellemez.

Bununla birlikte, âkit Devletler, bölgesel veya diğer bağ-
lara dayalı özel nedenler olmadıkça, bu konuda işbu Sözleşme hü-
kümleri ile bağdaşmayan başka anlaşmalar yapmamaya özen gösterir-
ler; bu gibi anlaşmaların hükümleri ne olursa olsun, âkit Devlet-
ler, bu anlaşmalara taraf olmayan âkit Devletlerde elde edilmiş
boşanma veya ayrılıkları, işbu Sözleşme hükümleri uyarınca tanı-
mayı üstlenirler.

MADDE 19- Her âkit Devlet, en geç onaylama veya katılma ta-
rihine kadar:

1) Boşanma ve ^{anında} ayrılık esnasında münhasıran kendi vatandaşı
olan iki eş arasında, ve kendi Devletler ^{özel} Hukuku tarafından
gösterilen kanundan başka bir kanun uygulanmak ve bu uygulamanın
^{belirli} ^{anında} ^{adını} ^{geçen} kanunun uygulanması halinde varılacak sonuçtan farklı
bir sonuca varması suretiyle elde edilmiş boşanma ve ayrılıkları
tanımama,

2) Her ikisi de boşanma ^{anında} esnasında boşanmayı kabul etmiyen
devletlerde sürekli oturan eşler arasında elde edilmiş boşanma-
rı tanımama,

hakkını saklı tutabilir.

İkinci fıkrada öngörülen çekinceyi kullanan bir devlet,
tanımayı yedinci maddeyi uygulamak suretiyle reddedemez.

MADDE 20- Kanunu boşanmayı kabul etmeyen her âkit Devlet,
en geç onaylama veya katılma tarihine kadar elde edildiği anda
biri kanunu boşanmayı kabul etmeyen bir Devlet'in vatandaşı olan
eşler arasında ki bir boşanmayı tanımamak hakkını saklı tutabi-
lir.

Bu çekince, ancak, kullanan Devletin kanunu boşanmayı ta-
nımadığı sürece geçerlik taşır.

MADDE 21- Kanunu ayrılığı kabul etmeyen her âkit Devlet,
en geç onaylama veya katılma tarihine kadar, elde edildiği anda
biri kanunu ayrılığı kabul etmeyen bir Devletin vatandaşı olan
eşler arasında ki ayrılığı tanımamak hakkını saklı tutabilir.

MADDE 22- Her âkit Devlet, vatandaşı olan bir kısım kişi-
lerin işbu Sözleşmenin uygulanmasında vatandaşı olarak sayılmaya-
bileceklerini her zaman beyan edebilir.

MADDE 23- Boşanma veya ayrılık konusunda iki veya daha çok hukuk sistemine sahip her âkit Devlet imza, onay veya katılma sırasında, işbu Sözleşme'nin tüm bu hukuk sistemlerini veya bunlardan yalnız bir veya birkaçını kapsamına alacağını beyan edebilir, ve her zaman yeni bir beyanda bulunarak bu beyanını değiştirebilir.

Bu beyanlar Hollanda Dışişleri Bakanlığına bildirilecek ve Sözleşme'nin uygulanacağı hukuk sistemlerini açıkça göstereceklerdir.

Her âkit Devlet, tanımının istendiği tarihte Sözleşmenin, boşanma veya ayrılığın elde edildiği hukuk sistemine uygulanması mümkün olduğu takdirde boşanma veya ayrılığı tanımayı reddedebilir.

MADDE 24- İşbu Sözleşme, boşanma veya ayrılığın elde edilmiş olduğu tarih ne olursa olsun, uygulanır.

Bununla birlikte, âkit Devletler, en geç onay veya katılma sırasında, işbu Sözleşme'yi bu Devlet için yürürlüğe giriş tarihinden önce elde edilmiş olan bir boşanma veya ayrılığa uygulamamak hakkını saklı tutabilir.

MADDE 25- Her Devlet, en geç onay veya katılma sırasında, işbu Sözleşme'nin 19.20.21 ve 24 üncü maddelerinde öngörülen bir veya daha çok çekince koyabilir. Başka çekince kabul edilmez.

Her âkit Devlet 29 uncu madde uyarınca Sözleşme'nin ülke kapsamını beyan ederken, bu kapsam bildiriminde belirtilen tüm ülke veya bazı ülke birimleri ile sınırlı olarak hüküm taşımak üzere, anılan çekincelerden bir veya birkaçını koyabilir.

Her âkit Devlet, koymuş olduğu çekinceleri her zaman geri alabilir. Bu geri alma Hollanda Dışişleri Bakanlığına bildirilir.

Çekince geri alındığında, önceki fıkra da belirtilen bildirimden altmış gün sonra yürürlükten kalkar.

MADDE 26- İşbu Sözleşme, Lahey Uluslararası Özel Hukuk Konferansının Onbirinci dönem toplantısında temsil edilmiş olan Devletlerin imzasına açıktır.

Sözleşme onaylanacak ve onay belgeleri Hollanda Dışişleri Bakanlığına verilecektir.

MADDE 27- İşbu Sözleşme, 26 ıncı maddenin 2 inci fıkrasında öngörülen 3 üncü onay belgesinin verilmesinden sonra altmışıncı gün yürürlüğe girecektir.

İşbu Sözleşme, daha sonra onaylanan her imzacı Devlet için, onay belgesinin bu Devlet tarafından verilmesinden sonra altmışıncı gün yürürlüğe girecektir.

MADDE 28- Lahey Uluslararası Özel Hukuk Konferansının on-birinci dönem toplantısında temsil edilmemiş olup bu konferansın veya Birleşmiş Milletler Örgütü'nün veya bu Örgütün bir ihtisas kuruluşunun üyesi veya Uluslararası Adalet Divanı Statüsüne taraf her Devlet, işbu Sözleşme'ye 27 inci maddenin birinci fıkrası uyarınca yürürlüğe girdikten sonra katılabilir.

Katılma belgesi Hollanda Dışişleri Bakanlığına verilecektir.

Sözleşme, katılan bir Devlet için, katılma belgesinin verilmesinden sonra altmışıncı gün yürürlüğe girecektir.

Katılma, ancak katılan Devlet ile bu katılmayı kabul ettiklerini beyan eden âkit Devletler arasındaki ilişkiler bakımından geçerli olacaktır. Kabul bildirimini Hollanda Dışişleri Bakanlığına verilecek ve anılan Bakanlıkça bunun onaylı bir örneği her âkit Devlet'e diplomatik yoldan iletilecektir.

Sözleşme, katılan Devlet ile bu katılmayı kabul ettiğini beyan eden Devlet arasında, kabul beyanının verilmesinden sonra altmışıncı gün yürürlüğe girecektir.

MADDE 29- Her Devlet, imza, onay veya katılma sırasında, işbu Sözleşme'nin, Uluslararası alanda temsil ettiği ülke topraklarının tamamını veya bunlardan bir veya birkaçında uygulanacağını beyan edebilir. Bu beyan, o Devlet için, Sözleşme'nin yürürlüğe girdiği anda sonuç doğuracaktır.

Daha sonra, bu kabilden yapılmış bir kapsam beyanı Hollanda Dışişleri Bakanlığına verilecektir.

Kapsam beyanı, ancak bu beyanı kabul ettiğini beyan edecek olan âkit Devletlerle ilişkilerde hüküm ifade eder.

Kabul beyanı, Hollanda Dışişleri Bakanlığına verilecek, anılan Bakanlıkça bunun onaylı bir örneği her âkit Devlete

diplomatik yoldan iletilecektir.

Kapsam beyanı, her durum için, kabul beyanının verilmesinden sonra altmışıncı gün sonuç doğuracaktır.

MADDE 30- Bu Sözleşme, 27 inci maddenin birinci fıkrası uyarınca , daha sonra onaylanacak veya katılacak olan Devletler içinde, yürürlüğe giriş tarihinden başlayarak beş yıllık bir süreyle yürürlükte kalacaktır. Sözleşme yürürlükten kaldırılmadıkça beş yıldan beş yıla kendiliğinden yenilenmiş olacaktır.

Yürürlükten kaldırma, beş yıllık sürenin bitiminden en az altı ay önce, Hollanda Dışişleri Bakanlığına bildirilecektir.

Yürürlükten kaldırma, Sözleşme'nin uygulandığı bazı ülke birimleri ile de sınırlı tutulabilecektir.

Yürürlükten kaldırma, ancak, beyanda bulunacak olan Devlet bakımından sonuç doğuracak; Sözleşme diğer âkit Devletler bakımından yürürlükte kalacaktır.

MADDE 31- Hollanda Dışişleri Bakanlığı 26 inci madde de belirtilen Devletler ile 28 inci madde hükümleri uyarınca Sözleşme'ye katılacak olan Devletlere; aşağıdaki hususları bildirecektir:

- a) 26 inci maddede belirtilen imza ve onayları,
- b) 27 inci madde birinci fıkra hükümleri uyarınca işbu Sözleşme'nin yürürlüğe gireceği tarihi,
- c) 28 inci maddede öngörülen kabulleri ve bunların sonuç doğuracağı tarihi,
- d) 29 uncu maddede öngörülen genişletilen kapsam beyanları ve sonuç doğuracakları tarihleri,
- e) 30 uncu maddede öngörülen yürürlükten kaldırma beyanlarını,
- f) 19,20,21,24 ve 25 inci maddelerde öngörülen çekinceler ve bunların geri alınışını,
- g) 22,23,28 ve 29 uncu maddelerde öngörülen beyanları, Usulüne uygun yetki ile aşağıda imzası bulunanlar, işbu Sözleşme'yi imzalamışlardır.

1 Haziran 1970 günü Lahey'de, aslı Hollanda Hükümet arşivlerine verilmek ve onaylı birer örneği, Lahey Uluslararası Özel Hukuk Konferansı'nın onbirinci döneminde temsil edilen her

Devlete , diplomatik yoldan iletilmek üzere, her iki metin de eşit değerde geçerli olarak fransızca ve ingilizce dillerinde tek bir nüsha halinde düzenlenmiştir.